

SKUPINA ZA HRIBSKEGA ŠKRJANCA

POPIS HRIBSKEGA ŠKRJANCA *Lullula arborea* IN NJEGOVEGA HABITATA NA GORIČKEM

Mentor: Jurij Hanžel

Udeleženci: Matej Gamser, Alenka Mrakovčič, Valentina Sergaš in Tanja Šumrada

UVOD

Hribski škrjanec *Lullula arborea* je razširjen po vsej Evropi z izjemo njenega skrajnega severa. Njegova populacija šteje od 1 300 000 do 3 300 000 parov, od tega jih 75 % gnezdi na Iberskem polotoku. Med letoma 1970 in 1990 se je populacija močno zmanjšala, po letu 1990 pa se je trend upada umiril. Kljub temu je uvrščen med vrste SPEC 2 kategorije – to so vrste, ki imajo v Evropi status ogroženosti in katerih prevladujoči del populacije je v Evropi. Habitati hribskega škrjanca v Evropi so različni – na zahodu gnezdi na obširnih resavah in nizkih barjih, drugod pa gnezdi na suhih travnikih, vinogradih in sadovnjakih.

V Sloveniji je hribski škrjanec razširjen predvsem v zahodni in jugovzhodni Sloveniji. Posamezni pari so bili najdeni tudi v severozahodni (Gornjesavska dolina) in severovzhodni (Goričko in obronki Pohorja) Sloveniji. Slovenska populacija je ocenjena na 3000 do 4000 parov. Trend je domnevno stabilen. Vrsta gnezdi na kraških travnikih in suhih travnikih sredogorja. Na Goričkem gnezdi od 180 do 240 parov hribskih škrjancev. Najpogostejši so na suhih pobočjih in vrhovih, kjer prevladujejo travniki ali njive z nizkimi kulturami. Za vrsto so pomembne makadamske ceste, saj manjka v sicer primernih legah, kjer so ceste v večini že asfaltirane.

OPIS OBMOČJA IN METODE

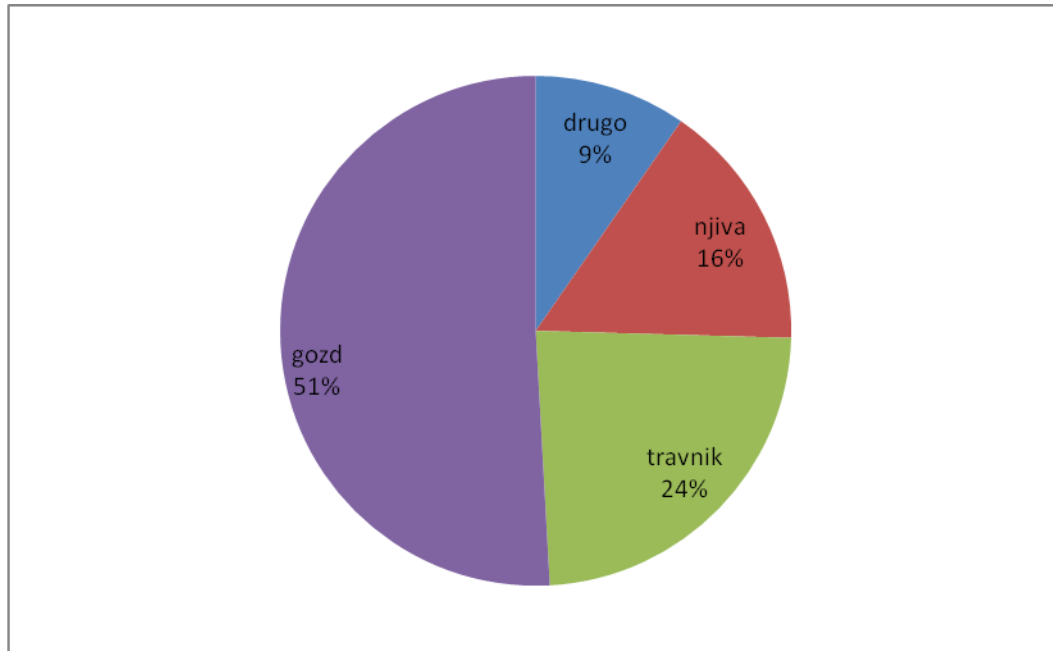
Popisali smo območje na severovzhodu Goričkega, veliko okrog 15 km². V popis smo zajeli vasi Čepinci, Markovci, Budinci in Dolenci ter njihovo širšo okolico. Severna meja obravnavanega območja je bila državna meja z Madžarsko, zahodna reka Krka, vzhodna Dolenski potok, južna pa po reki Krki in po robu gozda severno od ceste Šalovci–Markovci. Na območju prevladujeta odprta mozaična kulturna krajina in mešan gozd. Nadmorska višina območja sega od 180 do 350 m.

Hribske škrjance smo popisali po kartirni metodi – celotno območje smo natančno pregledali in lokacije škrjancev vrisali v digitalne ortofoto posnetke. Popisna enota je bil teritorij (npr. pojoč samec, par, družina s speljanimi mladiči). Zjutraj smo popisovali od 5. do 10. ure, popoldne pa od 16. do 20.

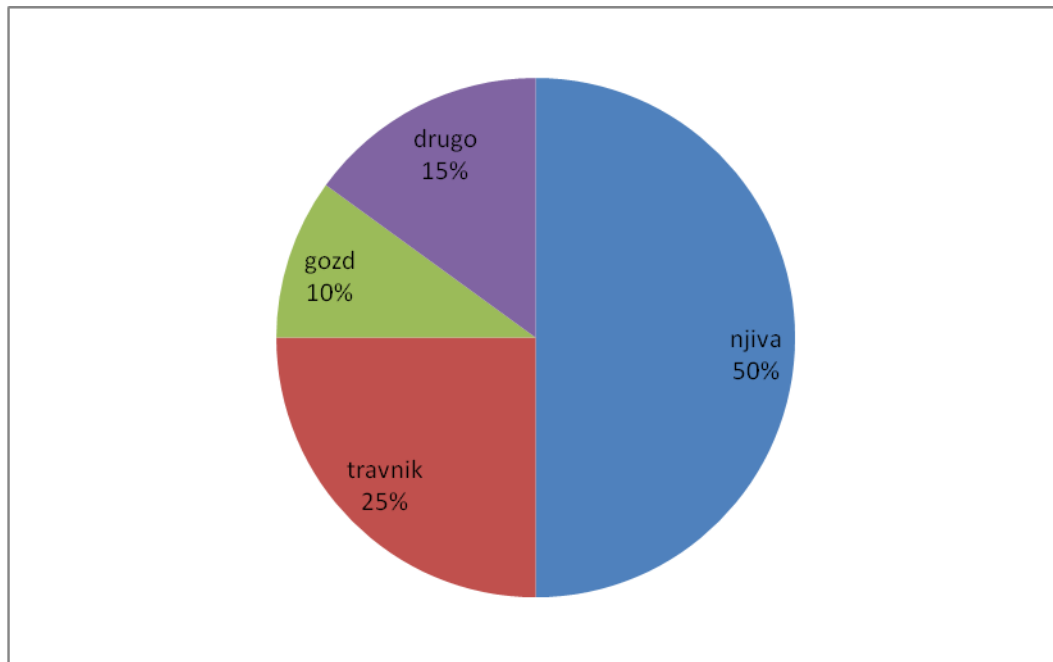
Vzorčenje habitata smo izvedli na 40 naključno izbranih točkah znotraj obravnavanega območja. V radiju 50 m od izbrane točke smo popisali vse habitatne tipe in ocenili njihove relativne deleže. Te je vselej ocenjevala ista oseba. Ločili smo naslednje habitatne tipe: asfaltirana cesta, gola tla, njiva, travnik, pašnik, mejica, vinograd, sadovnjak, stavbe, gozd in voda. Vsak habitatni tip smo nato podrobneje razčlenili. Po enaki metodi smo popisali tudi habitatne tipe na točkah, kjer smo zabeležili škrjance. V tem primeru je bila središče kroga lokacija škrjanca.

REZULTATI

Na izbranem območju smo popisali 12 hribskih škrjancev. Po tri smo našli na območju Budincev, Čepincev, Markovcev in Dolencev.

Slika 1: Habitatni deleži na obravnavanem območju

Slika 2: Habitatni deleži na točkah s hribskimi škrjanci

Na območju raziskave prevladuje gozd, veliko pa je tudi njiv in travnikov. Na točkah s škrjanci prevladujejo njive in travniki, delež gozda pa je občutno manjši kot na celotni ploskvi.

DISKUSIJA

Število prešteti škrjancev odstopa od izsledkov raziskovalnih taborov leta 1997 in 1998 (na območju naše raziskave so zabeležili 21 oz. 17 parov). Primerjava s slednjima je še posebej na mestu zaradi enakega časovnega obdobja in enake popisne metode. Tudi podatki s transektov za popis ptic kmetijske krajine kažejo, da je letos število škrjancev podpovprečno: letos so bili popisani 3 samci, medtem ko jih je bilo leto poprej kar 28. O zlomu populacije hribskega škrjanca na Goričkem je še preuranjeno govoriti, saj obstaja nekaj alternativnih razlag za takšne rezultate. Prvi vzrok bi bil lahko čas popisa – hribski škrjanci namreč ne pojejo v času vzreje mladičev. Resda sta bila popisa v letih 1997 in 1998 izvedena v enakem obdobju, vendar je časovni potek gnezditvene sezone odvisen od vremena, kar bi bil lahko razlog za medletne razlike. Drugi možen razlog pa je stalen rahel veter med popoldanskimi popisi – ptice so v takem vremenu manj vokalno aktivne, poleg tega pa jih je tudi težje slišati. Trenutno lahko zaključimo le, da bo potrebno populacijo hribskega škrjanca na Goričkem v prihodnje budno spremljati.

Naša raziskava habitata hribskega škrjanca je pokazala, da največ škrjancev najdemo v habitatih z velikim deležem njiv in travnikov ter nižjim deležem gozda. Povezave med prisotnostjo škrjancev in obstojem makadamskih cest nismo uspeli ne potrditi ne ovreči. Velikost vzorca ne omogoča trdnih zaključkov o izbiri habitata hribskih škrjancev, daje pa splošen okvir za nadaljnje raziskave. V prihodnje bi veljalo temeljiteje proučiti povezavo med hribskimi škrjanci in makadamskimi cestami, saj je bila v zadnjem desetletju veliko cest na Goričkem asfaltiranih, kar morda pomembno vpliva na lokalno populacijo hribskih škrjancev.